

Hoofdstuk 8

Nationaliteit

Myria presenteert haar cijfers over de verschillende toegangswegen tot de Belgische nationaliteit, die jaar op jaar ingewikkelder zijn geworden. In dit hoofdstuk analyseert Myria ook enkele van de obstakels die vreemdelingen die Belg willen worden ondervinden bij de gemeenten, en doet aanbevelingen in dit opzicht.

Verwerving van de Belgische nationaliteit

37.500 personen zijn Belg geworden in 2017, ofwel 15% meer dan in 2016.

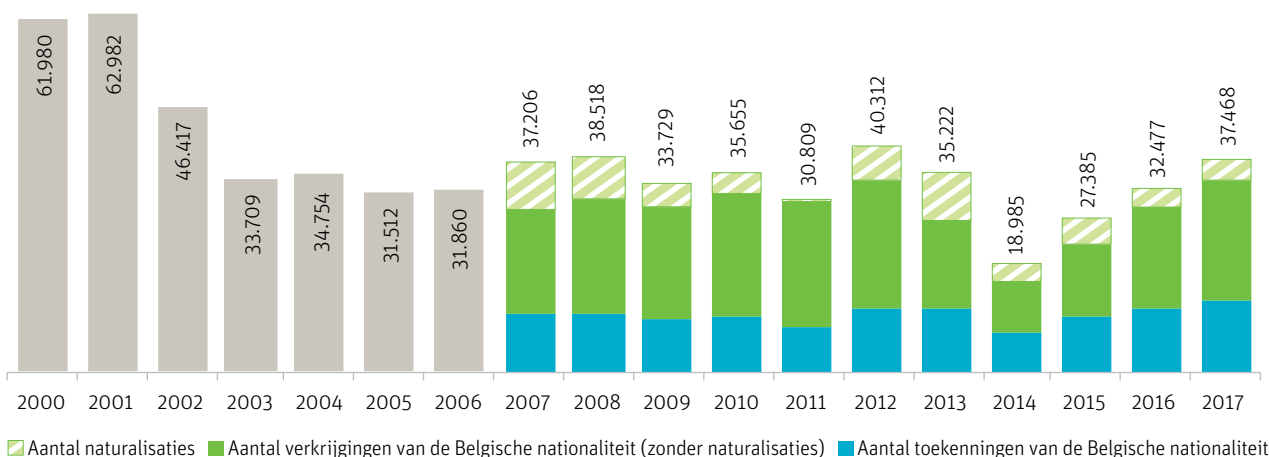
- Sinds 2015 neemt het aantal nationaliteitsverwervingen toe.
- In 2016 werd meer dan een derde van de Belgische nationaliteiten nog steeds toegekend op basis van procedures die in 2013 afgeschaft werden.
- Zodra de achterstand is weggewerkt van zaken die nog onder de oude wet worden behandeld, is de kans groot dat het aantal nieuwe Belgen aanzienlijk zal dalen.

Verwerving van de Belgische nationaliteit.

De Belgische nationaliteit kan via twee verschillende mechanismen worden verworven:

- **De toekenning** van de Belgische nationaliteit, het resultaat van een nagenoeg automatische procedure, betreft voornamelijk minderjarigen.
- **De verkrijging** van de Belgische nationaliteit, het resultaat van een vrijwillige handeling van de persoon die de nationaliteit wil verkrijgen, betreft meerderjarige personen. Sinds de laatste wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (WBN) (wet van 4 december 2012, in werking getreden op 1 januari 2013), kan de Belgische nationaliteit alleen nog worden verkregen via nationaliteitsverklaring en via naturalisatie. De aanvragen die vóór 1 januari 2013 werden ingediend, worden echter wel nog volgens de oude procedures behandeld.

Evolutie van het aantal vreemdelingen dat Belg is geworden volgens het type procedure

Aantal toekenningen en verkrijgingen van de Belgische nationaliteit

Toekenning van de nationaliteit	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Toekenning van de nationaliteit op grond van de nationaliteit van vader of moeder (art. 8)	559	496	672	697	627	571
Toekenning van de nationaliteit op grond van adoptie (art. 9)	210	165	143	141	108	72
Toekenning op grond van geboorte in België, geval van staatloosheid (art. 10)	39	39	34	25	32	26
Toekenning 3 ^{de} generatie (art. 11)	21	147	306	352	511	576
Toekenning 2 ^{de} generatie (art. 11bis)	174	110	4	7	9	11
Toekenning als gezamenlijk gevolg van een akte van verkrijging (art. 12)	10.039	10.348	5.547	8.653	9.956	11.401
Totaal van de toekenningen	11.042	11.305	6.706	9.875	11.243	12.657
Verkrijging van de nationaliteit	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Verkrijging door verklaring (art. 12bis)	15.058	11.363	9.007	12.486	17.545	20.886
Verkrijging door nationaliteitskeuze (art. 13-15)	100	58	13	6	8	6
Verkrijging door vreemde echtgenoot van een Belg (art. 16)	7.259	4.020	116	70	85	68
Totaal van de verkrijgingen (zonder naturalisaties)	22.417	15.441	9.136	12.562	17.638	20.960
Naturalisaties (art. 19)	6.462	8.168	3.005	4.814	3.505	3.756
Andere nationaliteitswijzigingen (herkrijging en speciale gevallen)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal van de nationaliteitswijzigingen	40.312	35.222	18.985	27.385	32.477	37.468

Herkomst van de nieuwe Belgen

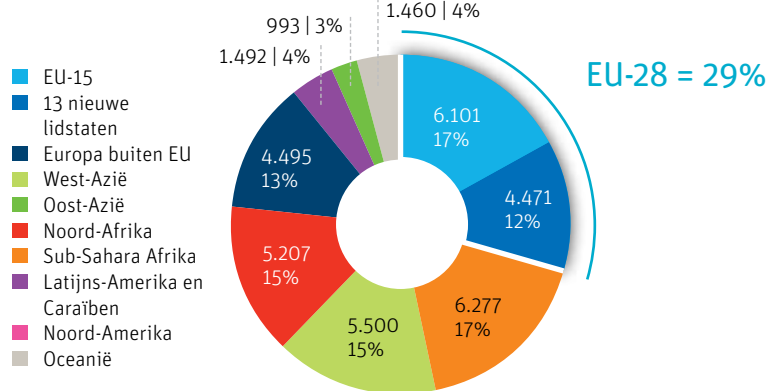
Op Belgisch niveau (2017) komen personen die de nationaliteit van het gastland behalen voornamelijk uit derde landen

- Het voornaamste land van herkomst van de nieuwe Belgen is Marokko (11%), op grote afstand gevolgd door de andere herkomstlanden.
- Behalve Marokko, wordt de top 5 van landen van herkomst vervolledigd door Roemenië (5%), Nederland (4%), Polen (4%) en Verenigd Koninkrijk (3%).
- Nochtans vormen **de nieuwe Belgen afkomstig uit de EU-28 een minderheid (29%)** als we het totale aantal bekijken.
- Voor de nieuwe Belgen afkomstig uit derde landen zijn, na Marokko, vooral DR Congo, Turkije, Rusland en Guinee de voornaamste herkomstlanden.

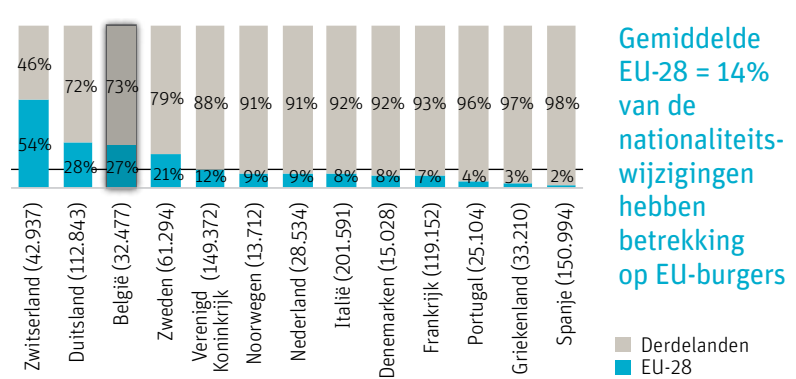
Op het Europese niveau (2016):

Het aandeel nationaliteitswijzigingen van personen afkomstig uit de EU-28 en personen afkomstig uit derde landen schommelt naargelang het gastland. Samen met Zwitserland, Duitsland en Zweden ligt België wat nationaliteitswijzigingen betreft boven het gemiddelde dat wordt vastgesteld voor alle landen van de EU (+ Zwitserland en Noorwegen).

Regio van herkomst van de personen die in 2017 de Belgische nationaliteit hebben verworven

Regio van herkomst (derde landen of EU-28), volgens het land waarvan de nationaliteit werd verworven, 2016

BrO:n: RR

BrO:n: Eurostat

De naturalisatie

De naturalisatie, een verkrijgingswijze van de Belgische nationaliteit die aan het uitsterven is

- De naturalisatieprocedure werd in 2012 sterk gewijzigd: Deze procedure wordt de uitzondering, en enkel toegepast in gevallen van "buitengewone verdiensten" (voorbehouden voor enkele categorieën van personen zoals kunstenaars, atleten, wetenschappers, enz.).
- Een aanzienlijke achterstand van dossiers die vóór de wet van 2012 zijn ingediend, moet nog worden behandeld volgens de oude wet. De effecten van de WBN-verandering zullen pas over enkele jaren merkbaar zijn.
- In 2017 werden van de 3.756 naturalisaties die werden toegekend, slechts 34 (minder dan 1%) toegekend onder de nieuwe wetgeving.
- Tussen 2013 en 2017, werden 59 naturalisaties toegekend op grond van de nieuwe wet (0 in 2013 en 2014, 12 in 2015, 13 in 2016 en 34 in 2017). In diezelfde periode werden ongeveer 23.000 personen nog onder de oude wet genaturaliseerd.

BrO:n: Commissie voor de naturalisaties van de Kamer

Coherente gegevens

In de afgelopen jaren heeft Myria in zijn jaarverslagen gewezen op de gebrekkige coherentie van de gegevens die door verschillende bronnen over de verwerving van de Belgische nationaliteit worden gepubliceerd. In het bijzonder het aantal toekenningen van de Belgische nationaliteit op grond van de nationaliteit van de vader of van de moeder (art. 8 van het WBN) varieert sterk naargelang de bron. Een van de redenen voor die verschillen heeft te maken met de selectiecriteria die worden gehanteerd om de gegevens uit

de database van het Rijksregister te extraheren. De cijfers die hier worden weergegeven, houden rekening met de **personen die vroeger een vreemde nationaliteit hadden en Belg zijn geworden**. Uitsloten zijn de kinderen die werden geregistreerd met een onbepaalde nationaliteit, wgens een laattijdig vastgestelde verwantschap met een Belgische ouder. Samen met de betrokken actoren werkt Myria momenteel aan de verbetering van deze gegevens.

1. Recente ontwikkelingen

- De familierechtbank van Waals-Brabant heeft geoordeeld dat de beroepsopleiding die de inspanningen tot sociale integratie bewijst, niet verplicht moet zijn gevolgd gedurende de 5 jaar voorafgaand aan de nationaliteitsverklaring op grond van 5 jaar wettig verblijf. Een beroepsopleiding die vroeger werd gevolgd, moet dus in aanmerking worden genomen⁴⁹⁶.
- De familierechtbank van Henegouwen heeft geoordeeld dat werk uitgevoerd krachtens een arbeidsovereenkomst op grond van artikel 60 van de OCMW-wet wel degelijk voldoet aan de voorwaarde van economische participatie in het kader van een Belgische nationaliteitsverklaring na een verblijf van 5 jaar⁴⁹⁷. Die zaak illustreert het probleem dat wordt gesteld door de huidige definitie van de arbeidsdag in het Wetboek van de Belgische nationaliteit, door verwijzing naar de werkloosheidsreglementering. Deze sluit sommige categorieën van werknemers uit voor wie geen sociale bijdragen werden betaald aan de werkloosheidsverzekering (ambtenaar, academisch personeel van het vrij hoger onderwijs)⁴⁹⁸.
- Volgens het Hof van Cassatie kan een vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit na de nietigverklaring van een schijnhuwelijk (waardoor de betrokken persoon Belg is kunnen worden) enkel worden uitgesproken onder de voorwaarden en volgens de wijze die is bepaald door het Wetboek van de Belgische nationaliteit. Een rechter mag geen vervallenverklaring van de nationaliteit wegens een schijnhuwelijk opleggen dat niet onder de gevallen valt die door het Wetboek zijn voorzien door zich te baseren op het algemeen beginsel *fraus omnia corrumpit* (fraude invalideert alles). Dit laatste mag niet worden toegepast als het ingaat tegen specifieke wettelijke bepalingen⁴⁹⁹.
- Volgens de familierechtbank van Namen⁵⁰⁰ is het feit dat een persoon door de Staatsveiligheid gekend is als “salafist” geen gewichtig feit eigen aan de persoon

dat verhindert dat hij Belg zou worden wanneer die bewering door de betrokkene en zijn familie wordt betwist en geen enkele andere ondervraagde persoon (buren, school van de kinderen, leden van de voetbalclub die de kandidaat bezoekt...) enig element in die zin aanhaalt.

- Een wetsontwerp dat bij de Kamer werd ingediend in februari 2018⁵⁰¹ wijzigt een aantal aspecten van het Wetboek van de Belgische nationaliteit. In het bijzonder wordt voortaan rekening gehouden met het verblijf van de erkende vluchtelingen⁵⁰² of de familieleden van burgers van de Europese Unie vanaf de indiening van hun (asiel- of verblijfs)aanvraag voor de berekening van de termijn van 5 jaar wettelijk verblijf. Voorts wordt een automatisch verlies van de nationaliteit vermeden voor de Belgen die tussen de leeftijd van 18 en 28 jaar in het buitenland verblijven. Toen Myria in maart 2018 werd gehoord door de Commissie voor de Justitie van de Kamer, heeft het Centrum kritiek geuit op de meer restrictieve aspecten van dit wetsontwerp, meer bepaald de strengere eisen die worden opgelegd voor de geboorteakten, het feit dat geen rekening meer zal worden gehouden met de inburgeringscursussen (alleen het traject of het parcours wordt in aanmerking genomen) en het ontbreken van specifieke aandacht voor de situatie van analfabeten, een verschijnsel dat in de meerderheid van de gevallen vrouwen betreft⁵⁰³.

496 Famrb. Waals-Brabant, 30 mei 2017, nr. 16/1006/B, Newsletter ADDE, juni 2017.

497 Famrb. Henegouwen (afd. Bergen), 11 januari 2017, nr. 496/2017, Newsletter ADDE, juni 2017.

498 Patrick Wautelet, “Travailler pour devenir belge : à travail égal, accès égal à la nationalité belge?” *Revue@dipr.be*, 2017/1, p. 124 e.v., www.dipr.be/sites/default/files/tijdschriften_pdf/tijdschrift62.pdf.

499 Cass., 23 november 2017, C.16.0538.N, <http://jure.juridat.just.fgov.be>. Vóór 2012 kon de vervallenverklaring in die veronderstelling alleen worden uitgesproken door het Hof van Beroep op grond van artikel 23 van het WBN en niet door de rechter die met de nietigverklaring van het huwelijk was belast. Sindsdien kan de rechter die de nietigverklaring van het huwelijk uitspreekt tegelijk ook de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit uitspreken op grond van artikel 23/1 §1, 3^e van het WBN.

500 Famrb. Namen, 17 mei 2017, R.G. nr. 16/650/B, Newsletter ADDE nr. 133, juli 2017.

501 Wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en houdende wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, Doc. Kamer, 54 nr. 2919/1, 5 februari 2018 (Titel IV, art. 123 tot 138).

502 Betreffende de vluchtelingen, zie Patrick Wautelet, “Acquisition de la nationalité belge et caractère déclaratif de la reconnaissance de la qualité de réfugié”, *Revue@dipr.be*, 2016/2, pp. 112-114.

503 Myria, Nota aan de Commissie voor de Justitie van de Kamer, 6 maart 2018.

Vreemdeling in zijn gemeente, ook wanneer men Belg wil worden

Myria wordt frequent geraadpleegd door personen die Belg willen worden en die met allerlei moeilijkheden worden geconfronteerd om hun nationaliteit te doen erkennen of om een nationaliteitsverklaring in te dienen bij hun gemeente.

De wet beperkt de rol van de ambtenaren van de burgerlijke stand van de gemeente ertoe om de “volledigheid van de verklaring” te onderzoeken, met de mogelijkheid om de aanvrager te verzoeken zijn dossier binnen de 2 maanden te vervolledigen en om de aanvraag onontvankelijk te verklaren indien het dossier binnen die termijn niet werd vervolledigd⁵⁰⁴. De gemeenten fungeren als een filter die de betrokken personen vaak ten goede komt: de lokale beambte helpt hen om hun dossier voor te bereiden en gaat na of aan alle voorwaarden is voldaan om te vermijden dat een dossier dat geen enkele kans op slagen heeft nodeeloos rondsluipert op het bureau van de parketmagistraat. Dankzij die controles kan ook worden vermeden dat 150 euro moet worden betaald zonder resultaat. Nochtans stelt Myria, net als andere actoren⁵⁰⁵, vast dat sommige gemeenten overijverig tewerk gaan ten nadele van de kandidaat-Belgen. In talrijke gemeenten interpreteren de beambten de voorwaarden immers op hun eigen manier, die vaak te restrictief is, en weigeren ze om het dossier door te sturen naar het parket wanneer ze twijfels hebben over de een of andere voorwaarde. Myria is van mening dat die blokkering van dossiers niet in overeenstemming is met de wet⁵⁰⁶. Alleen het parket van de Procureur des Konings is bevoegd om een advies uit te brengen over de naleving van de “basisvoorwaarden” en het bestaan van “gewichtige feiten eigen aan de persoon”.

Weigering om de nationaliteit te erkennen die door gezamenlijk gevolg werd verkregen vóór 2013

Wanneer een meerderjarige persoon vrijwillig de Belgische nationaliteit verkrijgt, kent artikel 12 van het Wetboek de Belgische nationaliteit automatisch toe

504 Art. 15 §2 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

505 Zie, bijvoorbeeld, Caroline Apers, “Le contrôle d’exhaustivité du dossier par l’officier de l’état civil : une justesse à trouver afin de garantir l’effectivité des recours!”, Newsletter ADDE, nr. 127, januari 2017; Vraag van Nahima Lanjri aan de minister van Justitie over «de vastgestelde problemen bij de interpretatie van criteria inzake de nieuwe nationaliteitswetgeving» (nr. 23974), Commissie voor de Justitie, 7 maart 2018, pp. 3-6; Djordje Sredanovic, “Uniformity is difficult. The application of nationality legislation in Belgium”, artikel nog niet verschenen.

506 Zie ook Charles-Louis Closset en Bernadette Renauld, *Traité de la nationalité en droit belge*, Larcier, 3ème éd., 2015, p. 276, nr. 433.

aan zijn minderjarige kinderen, op voorwaarde dat hij het ouderlijk gezag over hen uitoefent. Sinds 2013 moeten de kinderen hun hoofdverblijfplaats in België hebben op het ogenblik dat hun ouder Belg wordt. De kinderen van wie een ouder Belg is geworden vóór 2013 zijn echter Belg indien ze kunnen bewijzen dat aan de volgende voorwaarden was voldaan op het ogenblik dat de betreffende ouder Belg werd:

- een ouder heeft de Belgische nationaliteit vrijwillig verkregen of herkrege vóór 2013;
- de afstammingsband met die ouder wordt aangetoond;
- de ouder die Belg is geworden oefent het ouderlijk gezag uit over zijn kind;
- het kind is minderjarig.

Indien aan die voorwaarden was voldaan op het ogenblik dat de ouder Belg werd vóór 2013, dan zijn die personen op dit ogenblik Belg, zelfs al woonden ze op dat moment in het buitenland (of wonen ze tegenwoordig in het buitenland) en zelfs indien ze op dit ogenblik geen enkel wettelijk verblijf hebben in België. Dit wordt uitgelegd in de ministeriële omzendbrief van 2013⁵⁰⁷. Die personen zijn van rechtswege automatisch Belg en er is geen enkele procedure vereist. De betrokken gemeenten en diplomatieke posten moeten een Belgisch identiteitsdocument afgeven nadat ze hebben nagegaan of aan de voorwaarden is voldaan. In geval van twijfel kan een advies worden gevraagd aan de dienst nationaliteit van de FOD Justitie. Talrijke gemeenten weten dit echter nog niet, zoals blijkt uit de onderstaande situatie.

Case

De heer C. is in 1988 in Tanzania geboren⁵⁰⁸. Hij vervoegde zijn vader in België in 2003. In 2006 werd zijn vader Belg. Deze besliste dat de heer C. naar Tanzania moest teruggaan om er zijn opleiding verder te zetten. In tegenstelling tot zijn broer, die in België gebleven was, kreeg de heer C. geen Belgische identiteitskaart, want hij bevond zich op dat ogenblik in Tanzania. In 2009 kwam de heer C. terug naar België en ging inwonen bij zijn vader en zijn broer, die beiden Belg zijn. DVZ stond hem een verblijfsrecht toe op grond van een gezinshereniging. De heer C. verloor zijn verblijfsrecht in 2012 nadat hij de ouderlijke woning verlaten had. Hij werd dan als “sans papier” beschouwd en kreeg verschillende bevelen om het grondgebied te verlaten. Hij probeerde zijn verblijf te regulariseren met procedures voor gezinshereniging en humanitaire regularisatie, maar zonder succes. Op

507 Omzendbrief van 8 maart 2013 betreffende bepaalde aspecten van de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, punt III. C. 2. (B.S., 14 maart 2013).

508 De plaatsnamen werden veranderd om de vertrouwelijkheid te waarborgen.

een dag raadpleegde hij echter een gespecialiseerde juridische dienst die hem vertelde dat hij eigenlijk Belg was. Die dienst stuurde een schrijven waarin de situatie in detail werd uitgelegd en leverde de bewijzen dat aan de vier hierboven beschreven voorwaarden was voldaan. De schepen van de burgerlijke stand van de Vlaams-Brabantse gemeente weigerde hier echter op in te gaan. Hij gaf daarvoor als reden dat de heer C. geen wettelijk verblijfsrecht had in België. Ondertussen was de heer C. vader geworden en wilde hij graag werken om in het levensonderhoud van zijn gezin te voorzien. Dat was echter onmogelijk zolang hij geen Belgische identiteitskaart had. Aangezien hij zich in een precaire situatie bevond, deed de heer C. een beroep op het OCMW, dat elke hulp weigerde omdat hij illegaal in België verbleef. Myria nam telefonisch contact op met de gemeentebeambte, die de wetgeving en de rol van de FOD Justitie met betrekking tot de Belgische nationaliteit niet kende. De gemeente zei enkel dat ze contact zou opnemen met DVZ, dat geen enkele bevoegdheid heeft voor aangelegenheden in verband met de Belgische nationaliteit. Uiteindelijk bracht de FOD Justitie, na een verzoek van de gespecialiseerde juridische dienst, een advies uit waarin werd bevestigd dat de heer C. wel degelijk Belg is. De gemeente gaf hem daarna eindelijk een Belgische identiteitskaart. De heer C. was dus al gedurende bijna 10 jaar Belg zonder het te weten en wachtte meer dan een jaar op zijn identiteitskaart.

Verkeerde informatie

De personen die Belg wensen te worden, krijgen vaak verkeerde informatie van de loketbedienenden van gemeenten. Hieronder een van de vele voorbeelden.

Case

Mevrouw Y. verblijft al 11 jaar wettelijk in België als burger van de Europese Unie. Haar verblijf is gedekt door een kaart E+ en ze wil Belg worden. In haar situatie vereist de wet dat ze aan drie voorwaarden voldoet⁵⁰⁹: 10 jaar wettelijk verblijf, het bewijs van de kennis van een van de drie landstalen en het bewijs van haar deelname aan het economische en/of socioculturele leven van de onthaalgemeenschap. Mevrouw Y. werkt al vele jaren en neemt dus aan het economische leven deel. Ze voldoet ook aan de andere voorwaarden. De wet bepaalt wel degelijk dat het bewijs van die deelname aan het economische of

socioculturele leven “door alle wettelijke middelen”⁵¹⁰ kan worden geleverd. Het is dus niet absoluut noodzakelijk om een integratietraject te hebben gevolgd dat door de bevoegde overheid is erkend. Nochtans weigerde haar gemeente (in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) om akte te nemen van haar aanvraag. De loketbediende zei haar dat ze een integratietraject moest volgen en dat ze haar aanvraag niet kon indienen zonder een bewijs dat ze dit traject met succes had voltooid.

Weigering om akte te nemen van een verklaring van toekenning van de nationaliteit vóór het kind 5 jaar oud is

Myria heeft weet van verschillende dossiers van Belgische ouders van kinderen die in het buitenland geboren zijn die de Belgische nationaliteit niet aan hun kind hebben kunnen laten toekennen, terwijl het in principe maar om een gewone formaliteit gaat. Hieronder volgen enkele voorbeelden.

Case

De heer Albert Akitani⁵¹¹ is een Belg van Togolese origine, die gehuwd is met een Togolese vrouw en vader van een kind dat in Togo werd geboren. Volgens de wet is zijn kind Belg indien de heer Akitani, die Belg was toen zijn zoontje werd geboren, “binnen een termijn van vijf jaar na de geboorte een verklaring heeft afgelegd waarin hij verzoekt om toekenning van de Belgische nationaliteit aan zijn kind”⁵¹². In principe is die verklaring een pure formaliteit. Het volstaat om het bewijs voor te leggen van de familieband en het bewijs dat de ouder op het ogenblik van de geboorte van het kind Belg was. Maar wanneer de heer Akitani zich aanbiedt aan het loket in zijn gemeente, weigert de beambte om akte te nemen van zijn verklaring. De reden daarvoor is dat op de geboorteakte de naam en de voornaam van de vader werden omgewisseld. Daarop stelt hij voor om een attest van naamsovereenkomst van de ambassade van Togo voor te leggen waarop wordt bevestigd dat “Albert Akitani” wel degelijk één en dezelfde persoon is als “Akitani Albert”, die op de geboorteakte

510 Volgens artikel 10, 4°, van het koninklijk besluit van 14 januari 2013, dient de vreemdeling het bewijs van integratie in zijn onthaalgemeenschap te leveren door middel van een verklaring vergezeld van de in voorkomend geval relevante stavingsstukken. Het kan bijvoorbeeld gaan om het volgen van opleidingen die werden ingevoerd in het kader van de onthaal- en integratietrajecten van de gemeenschappen, maar ook om het volgen van een schoolopleiding in België of van een beroepsopleiding, een actieve betrokkenheid bij het Belgische verenigingsleven, de uitoefening van een beroepsactiviteit gedurende vele jaren in België... (Omzendbrief van 8 maart 2013 betreffende bepaalde aspecten van de wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, B.S., 14 maart 2013).

511 Fictieve naam om de persoonlijke levenssfeer te beschermen.

512 Art. 8 §1, 2° b) van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

509 Art. 12bis §1, 5° van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

vermeld staat. De gemeente weigert en eist dat hij teruggaat naar Togo om die fout ter plaatse te laten corrigeren en dat hij een nieuwe geboorteakte voorlegt. De heer Akitani, die het slachtoffer is geworden van een beroerte, ondervindt grote problemen om zich te verplaatsen. Hij kan die reis niet snel maken. De tijd gaat voorbij, zijn zoontje groeit op en viert zijn vijfde verjaardag zonder de verwerving van de Belgische nationaliteit waarop hij recht had. Na de leeftijd van vijf jaar kan hij door geen enkele procedure nog Belg worden. Dat houdt heel wat praktische gevolgen in voor het gezin. Volgens zijn dokter is de heer Akitani wegens zijn gezondheidstoestand heel erg op de hulp van zijn echtgenote aangewezen. Om een visum te kunnen krijgen, zou hij nu moeten kunnen bewijzen dat hij een inkomen van 1.429 euro heeft (terwijl zijn werkloosheidsuitkering ongeveer 1.200 euro bedraagt). Indien zijn zoontje de Belgische nationaliteit zou hebben, zou hij, vergezeld door zijn moeder, zijn vader kunnen vervoegen zonder dat er een inkomensvoorwaarde wordt opgelegd.

Weigering om een redelijke aanpassing uit te voeren voor een persoon die wegens zijn handicap zijn handtekening niet kan zetten

Case

De heer B. lijdt aan een motorische handicap waardoor hij onmogelijk kan schrijven of eender welk document kan ondertekenen. Om die reden werd hem overigens een vrijstelling verleend voor de ondertekening van zijn identiteitskaart. De heer B. begaf zich eind november 2017 naar de dienst van de burgerlijke stand van zijn gemeente (in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) om informatie in te winnen over de toegangsvoorwaarden tot de Belgische nationaliteit. Hij legde klaar en duidelijk uit dat hij wegens zijn handicap niet in staat was om een document te ondertekenen. Op dat moment leek dat geen probleem te zijn. Op 4 januari 2018 ging de heer B. terug naar de dienst van de burgerlijke stand met alle vereiste documenten. Op dat moment vertelde men hem dat geen gevolg kon worden gegeven aan zijn aanvraag indien hij niet kon schrijven. Men zei hem dat hij een bijzondere en authentieke volmacht nodig had die door een notaris wordt opgemaakt. Op 25 januari 2018 stuurde de begeleidster van de heer B., van de vzw Transition (een begeleidingsdienst voor personen met een handicap) per e-mail een verzoek naar de schepenen van de burgerlijke stand van de gemeente om een redelijke aanpassing uit te voeren. De vraag was of het mogelijk zou zijn om zijn nationaliteitsverklaring in te dienen door middel van een volmacht die werd opgesteld door de ambtenaar van de burgerlijke stand zodat die volmacht gratis zou zijn en de heer B. niet zou worden gediscrimineerd wegens zijn handicap. Ditzelfde verzoek werd ook naar de dienst

nationaliteit van de FOD Justitie gestuurd en naar een substituut van het parket van Brussel die instaat voor de nationaliteitsdossiers. Die laatste antwoordde op 7 februari dat een volmacht niet nodig was en dat het volstond dat de heer B. zich aanbood bij de ambtenaar van de burgerlijke stad van zijn gemeente, die de verklaring in ontvangst zou moeten nemen zonder ondertekening vanwege de vrijstelling die hem daartoe was toegestaan. Op 14 februari ging de heer B. dus naar de gemeente samen met zijn begeleidster om er zijn aanvraag in te dienen, voorzien van alle documenten waaronder ook de e-mail met het antwoord van het parket. De verantwoordelijke van de dienst weigerde om hen te ontmoeten en om de diverse documenten die aan het loket werden aangeboden in ontvangst te nemen. De bediende vroeg hen om die documenten rechtstreeks naar de schepenen van de burgerlijke stand te sturen per e-mail, wat dezelfde dag nog werd gedaan. Op 6 maart antwoordde die per aangetekend schrijven “dat ze het advies van de Procureur des Konings over dit verzoek om een mondelinge verklaring had gevraagd”, terwijl een – gunstig – advies dat door zijn eerste substituut was gegeven, al op 14 februari naar haar was gestuurd.

Aanbevelingen aan de gemeenten

Myria kan niet altijd uitmaken of de moeilijkheden die worden gemeld voortvloeien uit een onvoldoende kennis van de soms complexe wetgeving of uit een bewuste strategie om de toegang tot de Belgische nationaliteit te beperken. Het effect is echter hetzelfde: personen die Belg wens te worden, zien ervan af om een aanvraag in te dienen of er wordt hen de mogelijkheid ontnomen om hun nationaliteit, en de eventuele voordelen die daarmee gepaard gaan (toegang tot sommige jobs in de publieke sector, een de facto gemakkelijkere toegang tot de arbeidsmarkt,...) te verkrijgen, hoewel ze nochtans aan de voorwaarden voldoen die door de wet worden opgelegd.

Myria beveelt aan dat:

- de gemeentebeambten die nationaliteitsdossiers behandelen specifieke opleidingen zouden volgen over de toegang tot de Belgische nationaliteit en de te volgen procedures;
- de gemeenten systematisch een ontvangstbewijs zouden afgeven bij elke nationaliteitsverklaring en dat ze hun onderzoek zouden beperken tot het nagaan van de volledigheid van het dossier zonder voorwaarden toe te voegen die door de regelgeving niet zijn voorzien;
- redelijke aanpassingen systematisch zouden worden toegestaan aan personen die niet in staat zijn om op het formulier voor de nationaliteitsverklaring te schrijven of dit te ondertekenen.